

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2018-2021

(skrajne daty)

Rok akademicki 2018/2019 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu/ modułu	Wykład monograficzny: Kontrola komunikacji – cenzura w literaturze i kulturze
Kod przedmiotu/ modułu*	IC4/31
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa UR
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Teorii i Antropologii Literatury
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom kształcenia	I stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I (sem. 2)/ II (sem. 3);
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot do wyboru
Język wykładowy	Polski
Koordinator	Dr Arkadiusz Luboń
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Stanisław Uliasz, Prof. dr hab. Jolanta Pasterska, dr Wojciech Birek, dr Arkadiusz Luboń

*-zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2 lub 3	15	-	-	-	-	-	-	-	1

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): zaliczenie bez oceny**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Student powinien posiadać średniozaawansowaną wiedzę z zakresu wiedzy o kulturze i literaturze, uzyskaną w trakcie dotychczasowego kształcenia filologicznego

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C1	Zapoznanie z najważniejszymi metodami kontroli komunikacji w dyskursie publicznym i literackim
C2	Przedstawienie historii idei kontroli komunikacji w obu jej najważniejszych formach: cenzury i mecenatu
C3	Omówienie najważniejszych lub najciekawszych przypadków cenzurowania różnych tekstów kultury dawnej i współczesnej (m. in. literatura, film, malarstwo i grafika, reklama, multimedia)

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształceniazdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	Absolwent ma podstawową wiedzę o powiązaniach studiowanych dyscyplin w ramach kierunku studiów z innymi dyscyplinami naukowymi przede wszystkim w obszarze nauk humanistycznych, tj. historią, historią sztuki, filozofią oraz innymi kierunkami filologicznymi i naukami społecznymi	K_Wo8
EK_02	Absolwentorientuje się we współczesnym życiu kulturalnym odnoszącym się do wszelkich wytworów kultury narodowej	K_Wo3
EK_03	Absolwent potrafi krytycznie czytać teksty źródłowe, utwory literackie oraz akademickie teksty językoznawcze i literaturoznawcze oraz krytycznie odbierać wytwory kultury z zastosowaniem typowych metod, w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym	K_Uo6
EK_04	Absolwent potrafi precyzyjnie, poprawnie logicznie i językowo wyrażać swoje myśli i poglądy w języku polskim oraz umie przedstawić argumenty na rzecz własnych poglądów, jak i poglądów innych autorów oraz potrafi formułować wnioski	K_Uo5 K_Ko2

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Temat wykładu monograficznego: *Kontrola komunikacji – cenzura w literaturze i kulturze*

Treści merytoryczne
Podstawowe pojęcia, ich rodowód i ewolucja: cenzura, cenzura prewencyjna a cenzura represyjna, mecenat, dyskurs. Wolność słowa a odpowiedzialność za słowo.
Idea oraz podstawowe prawne uwarunkowania kontroli komunikacji dawniej i dziś.
Archaiczne modele kontroli komunikacji: tabu.
Historia i ewolucja cenzury w Europie od czasów antycznych, przez średniowieczną cenzurę kościelną do cenzury nowożytnej.
Cenzura w XX i XXI wieku w Europie i Ameryce (na przykładzie przypadków PRL i USA). <i>Hate speech</i> a <i>compelled speech</i> . Poprawność polityczna.
Przyczyny stosowania cenzury: polityczne, obyczajowe, religijne oraz społeczne. Historia cenzury wybranych tekstów literackich na przestrzeni dziejów.
Poziomy cenzury: instytucjonalna, odredakcyjna i autocenzura a mechanizmy selekcji tekstów stosowane przez odbiorców.
Techniki omijania cenzury instytucjonalnej w historii literatury i mediów.
Cenzura w kinie, telewizji i internecie.
Mecenat jako metoda kontroli komunikacji. Historia mecenatu w kulturze europejskiej.
Propaganda jako kombinacja cenzury i mecenatu. Techniki i metody propagandowe na przykładzie wybranych tekstów kultury europejskiej i amerykańskiej.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
-

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia	Forma zajęć dydaktycznych
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć	W
EK_02	obserwacja w trakcie zajęć, praca własna studenta	W
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć, praca własna studenta	W
EK_04	obserwacja w trakcie zajęć	W

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Przygotowanie do zajęć i aktywność w ich trakcie: uczestnictwo w dyskusjach, formułowanie
---

tez, argumentacja opinii.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego: udział w konsultacjach	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	8
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Fuld, W. *Krótką historia ksiązek zakazanych*, Warszawa 2014.

Paszyk, B. *Książki zakazane. Literatura i kontrowersje*, Bielsko-Biała 2009.

Literatura uzupełniająca:

Baczewski, S. (i in.) *Umysły zniewolone, literatura pod presją*, Warszawa 2009.

Bafia, J. *Prawo o cenzurze*, Warszawa 1983.

Bagiński, K. *Cenzura w Polsce*, Warszawa 1981.

Buchwald-Pelcowa, P. *Cenzura w dawnej Polsce: między prasą drukarską a stosem*, Warszawa 1997.

Budrowska, K. *Zatrzymane przez cenzurę: inedita z połowy wieku XX*, Warszawa 2013.

Czaplińska, J. (red.) *Kultura bez cenzury (?)*, Opole 2010.

Degen, D., Żynda, M. (red.) *Nie po myśli władzy: studia nad cenzurą i zakresem wolności słowa na ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych*,

Toruń 2012.

Freud, S. *Totem i tabu*, Warszawa 1993.

Gzella, G. (red.) „*Nie należy dopuszczać do publikacji*”. *Cenzura w PRL*, Toruń 2013.

Kamińska-Chełminiak, K. *Cenzura w PRL: analiza zjawiska*, Warszawa 2017.

Karolides, J. (i in.) *100 zakazanych książek: historia cenzury dzieł literatury światowej*, Warszawa 2004.

Kostecki, J. i in. (red.) *Piśmiennictwo - systemy kontroli - obiegi alternatywne*, t. 1 i 2, Warszawa 1992.

Maksimiuk, A. *Prohibita. Setka książek zakazanych i pięćdziesiąt powodów ku temu*, Warszawa 1993.

Messori, V. *Czarne karty Kościoła*, Katowice 1998.

Mill, J. S. *Pisma o wolności i szczęściu*, Warszawa 2017.

Misiak, A. *Kinematograf kontrolowany: cenzura filmowa w kraju socjalistycznym i demokratycznym (PRL i USA)*, Kraków 2006.

Młynarska-Sobocińska, A. *Wolność informacji w prasie*, Toruń 2003.

Pawlicki, A. *Kompletna szarość. Cenzura w latach 1965-1972. Instytucja i ludzie*, Warszawa 2001.

Romek, Z. (red.) *Cenzuro wróć? Mechanizmy ograniczania wolności słowa w Polsce po 1990 roku*, Pułtusk 2018.

Skorupa, E. *Przeskoczyć tę studnię strachu. Autor i dzieło a cenzura PRL*, Kraków 2010.

Sova, D. B. *125 zakazanych filmów. Historia cenzury w kinie*, Warszawa 2006.

Strzyżewski, T. *Matrix czy Prawda Selektywna? Antycenzorskie retrospekcje*, Wrocław 2006.

Strzyżewski, T. *Wielka księga cenzury PRL w dokumentach*, Warszawa 2015.

Torański, B. *Knebel. Cenzura w PRL-u*, Warszawa 2016.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej